

۱۴/۰۵/۲۰۱۵

پوهنمل حاجي محمد نوزادي

د افغانستان جنګي جغرافيه ، نن او سبا

دويمه برخه

(په لومړۍ برخه کې ددې خبرې يادوونه وشوه چې ايا د هيواد جنګي جغرافيه بدلون موندلی ؟ ايا دا جغرافيه د بدلون په حالت کې ده ؟ او يا داچې يوازي جنګي جبهه د پراخيدو په درشل کې ده يانې د جنوب او جنوب ختيز برسیره د شمال او شمال ختيز په لور هم غځیږي) .

په هر حال ، نه د جنګي جغرافيه بدلون او نه يې هم پراخيدنه زموږ غوښتنه ده . موږ غواړو چې ددغه لعنتي تپل شوي جنګ د اور لمبې هر څه ژر خاموشه او د (جغرافيه) د اسم تر څنګ نور د (جنګي) صفت کلمه و نه وينو . موږ نور نه يوازي له جنګ نه بلکه د جنګ د کلمې له اړويدو څخه هم ستړي يو . موږ پدې هم ښه پوهیږو چې د توپک په زور يو لوری هم ددغه ناورين نه وطن ژغورلای نشي ، کله نو دا نژدې يوه نيمه لسيزه کېږي چې د امريکا په مشرۍ د نړۍ ۴۵ سترو هيوادونو خپل بشپړ جنګي ماشين پرې و ازمایه او نه يوازي داچې د مخالفو وسله والو جنګي توان يې له منځه وانه خيست او يايې کمزوری نکر ، بلکه ورځ تر بلې يې توان پياوړتيا مومي ، غښتلي کېږي او د جنګ جبهه پراخوي .

ددې خبرې نه يو واقعيت په ډاګه کېږي او هغه دا چې يوازي او يوازي د سولې په نړمو اوبو سره د جنګي ښامار زامي ور ماتولای شو او بس . له بده مرغه د سولې تر عنقا پورې په رسيدو کې تر اوسه پورې د هيواد ټولو قشرونو او ډلو لکه څنګه چې اړينه ده ، برخه نده اخيستي او د تماشچيانو په توګه پاته شوی دي .

اوس راشئ دې خبرې ته را وګرځو چې ايا د هيواد دا بې شميره اوسنی سياسي گوندونه د خپلو بډايو تجربو سره سره د غميزې څخه د وتلو په موخه کوم د پام وړ رول لوبولای شي کله ؟ فکر کوم ډيری سياسي گوندونه اوږدې پرګنيزې ريښې لري او که يې فعاليت په ښه توګه تنظيم شي ، کولای شي د پېښو په پرمختګ کې اغيزمن رول ولوبوي . د سولې او امن پدې ملي پروسه کې د اغيز بندولو په موخه زه لاندې وړانديزونه د سياسي گوندونو د فعاليت د سمون او ليدلوري د ټاکلو په هيله د هغوی مخته ږدم او ټينګه پاملرنه ورته را اړوم :

اول - هغه گوندونه چې تګلاري او سليقي يې ورته والی لری ، ښه به دا وي چې مشران يې د ځان غوښتنې څخه تير او تشکيلاتی يووالی ته هر څه ژر لاره هواره کړي . پدې توګه هم د نوموړو گوندونو سياسي اغيز ګټورې او هم يې خپلو موخو ته د رسيدلو لارې لنډيدلای شي . که دا کار تر سره شي ، نو هيواد به درې ډوله گوندونه ولري :

الف - کين لاسي گوندونه ،

ب - ښی لاسي گوندونه او

ج - منځلاري يا معتدل گوندونه .

که داسې وشي ، نو دا کار هم د پارلماني ټاکنو په پايله کې د نوموړو گوندونو ونډه زياتوی او هم په

اولسمشريزو ټاکنو کې يې اغيز لوروي .

دويم - هغه گوندونه چې تګلاري يې تر ټاکلي بريده ورته والی لری مګر د سليقو توپير يې د ورته والي په پرتله زيات دی ، هغوی بايد په يوه سياسي متحده جبهه کې سره راټول شي . پدې توګه په ګډ کار سره د غميزې څخه د خلاصون په موخه د نوموړو گوندونو اغيز په نسبي ډول لوړ ځي او دا چې دا موخه يې د تګلارو يوه برخه هم ده ، نو د خپلو تګلارو په عملي کولو کې يې ګټور ګامونه شميرل کيدلای شي .

دريم - هغه سياسي گوندونه چې هم يې د تګلارو او هم يې د سليقو تر منځ توپير تر ورته والي زيات وی ، هغوي ټول که کين لاسی يا ښی لاسی او يا هم منځلاري وی ، بايد د وطنپالو روحانيونو ، ديني علماوو ، پوهانو ، قومي مشرانو ، ملي او اغيزمنو شخصيتونو او ټولو هغو کسانو سره چې د رواني غميزې څخه د خلاصون لاری لټوي ، د سولې او امن په يوه پراخه ملي جبهه کې سره يو ځای او په نه ستړي کيدونکو هلو ځلو لاس پورې کړي .

د پاڼو شميره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي . په دغه پته له مور سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

که دا ډول هر اړخيزي گډي هلي ځلي د اوسني دولت د هلو ځلو سره په صادقانه ډول يوځای شي ، پوره باور لرم چي پايلي به يې په زړه پوري او د هيوادوالو سره به ددي غميزي له شره څخه په ژغورلو کي مرسته وکړي . د اوس د پاره په همدومره بسنه کوم . و من الله توفيق

يادوونه :

د سولي د انتظار په اړه می لاندې شعر په ډيرو ستاينيزو ايميلونو سره نازول شوی ، ځکه نو غواړم دلته خپله لوره ليکنه پرې بشپړه کړم :

د سولي په انتظار

سکروتي مي ليمو کي نخولي ، ته رانغلي
شېبې د انتظار مي زوکولوي ، ته رانغلي
جنون مي بيله تانه گرېوانه سره پخلا سو
د عقل زولني مي ماتولي ، ته رانغلي
ماوي چي به سوغات راته اذان د بلال راوړي
سجدي مي پر ياغي تندي شميرلي ، ته رانغلي
تر مصره پوري راغي زور يعقوب په رندو سترگو
بي پايه قافلي وي چي راتللي ، ته رانغلي
پر تېر پلونو دي پړيوتل غونډی غونډی گرځونه
خيالونو مي تڼاکي کړولي ، ته رانغلي
د ماتو ميکدو سره دي پرېښودم يوازي
توبې مي تر محراب پوري در وړلي ، ته رانغلي
په لر او بر کي بنڅي وي د خر سېلاب منگولي
هر موج کي يې کينتی وي ډوبېدلي ، ته رانغلي
قاصد د تودو اوبنکو به سهار ماښام در تللو
نارې د نوزادي دي اروېدلې ، ته رانغلي

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ